

W. 5447

Trsk. d. Elfvär 1877

Erik Lindgren

Till
Kongl. General Poststyrelsen!

1877 den 21 juni arr. i Elfvär och
skick. karta k. w.

1877 den 10 sept. arr. i Elfvär och arr. 30
11 för nämnda län till vilken afgif. för
ansöka

Kortlivade postnamn i Norra Sverige

På grund af härhos bifogade kom-
munalstämms protokollsutdrag, för jag
härmed i Åtumas Kommuns namn vordit
samt anhålla att på det i protokollet an-
förde villkor en poststation måtte öppna
efter den 1^{sta} inständande Juli eller snarast
mögligt derefter inrättas i Åtumas beväst
tätort på lämpligt förhållande finnes eller
om sådant ej på detta villkor kan beviljas,
att Kongl. General Poststyrelsen behögar be-
stämman på hvilka andra villkor en sådan
station kan för inrättas.

Åtumas den 18 Juni 1877

Anders W. W. W.

nr 1225

Förord

I några tidigare häften har jag berättat om kortlivade postnamn i olika delar av landet. Med detta häfte försöker jag komplettera uppgifterna så att de täcker i stort sett hela landet. Med kortlivade namn menar jag i allmänhet sådana som bara funnits under högst en femårsperiod. Undantag har jag gjort med särskilda motiveringar i varje enskilt fall.

Orsaken till de kortlivade namnen har ofta varit att poststationerna kommit till under tidspress och i efterhand visat sig obehövligen eller för kostsamma. Dessa skäl gäller framför allt för södra och mellersta delen av landet, medan de norrländska kortlivade namnen dels är sällsynta och dels ibland visar helt andra skäl.

I viss utsträckning är det ändå även namn i norra Sverige som införts under brådska i samband med att ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket. Därför har jag ansett det motiverat att inledningsvis lämna en kort resumé över nämnda reform. Av översikten framgår bland annat att den så gott som inte alls berörde Västerbottens län men väl Västernorrlands och Norrbottens län med tillkomsten av ett 20-tal nya poststationer. Få av dem blev kortlivade.

I mitt urval av kortlivade poststationer från Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län presenterar jag dem i bokstavsordning, oavsett var de varit belägna geografiskt eller i vilken tidsordning de tillkommit. I några fall har jag försökt ge bakgrunden till deras tillkomst och i andra fall förklara orsaken till deras indragning eller namnförändring. För ett fåtal av dem har jag i brist på tillgång till handlingar i arkiven måst inskränka mig till mycket mera sparsamma uppgifter.

För synpunkter från mina läsare på detta häftes utformning är jag tacksam.

Växjö den 15 november 1992

Erik Lindgren

Hembygdens stora reform

Under de tre decennier som Wilhelm Roos arbetade såsom postman genomgick postverket stora förändringar. I egenskap av chef för postverket (1867-1889) genomförde han en mängd viktiga och genomgripande reformer. Det postala författningsväsendet nyordnades och postverkets organisationsformer moderniserades. Posthemmanen slapp sin skyldighet att svara för postföring, lantbrevbäring inrättades och Postsparbanken kom till, för att nu nämna något av nydaningen.

En av de största reformerna började genomföras 1874, då postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen. Den ersattes med ett stort antal nya postgångar samt poststationer, "en i var socken" som det sades i riksdagsbeslutet, om än med tillägget "där så behövdes".

Man kan påstå att resultatet av just denna reform är det som mest påtagligt speglas i verksamheten på det lokala planet under en lång period från och med 1874. Mängder av stämmoprotokoll skvallrar om vilken betydelse reformen hade för de enskilda socknarna och om hur församlingar, som inte fick del av förbättrad postservice ofta gjorde sig påminta i kampen för rättvisa. För hembygdsforskare har handlingar i anslutning till denna reform stort intresse, men också senare handlingar som speglar förfäders intresse för postgången.

Efter en omfattande utredning i samråd med länsstyrelserna preciserades det konkreta sättet att genomföra reformen i en kunglig förordning den 5 december 1873. Ett bemyndigande att planera för omorganisationen hade lämnats tidigare. Därigenom hade förberedelser kunnat göras och i hälften av rikets län kunde kronobrevbäringen upphöra redan den 1 januari 1874 samtidigt som 530 nya poststationer inrättades. I ett brev till regeringen den 15 maj 1874, vars koncept generaldirektör Wilhelm Roos själv upprättade, redovisades resultatet. De resterande länen redovisades i ett nytt brev den 25 juni 1875, men inte förrän två år senare hade kronobrevbäringen avskaffats i sin helhet.

Den ursprungliga avsikten torde ha varit att omorganisationen skulle genomföras 1874, men i många fall måste det anstå med ändringar. Till grund för uppskov hade länsstyrelserna åberopat *"såväl i orterna pågående järnvägsanläggningar, vilka då de fullbordas, måste föranleda en väsentlig omreglering av postförbindelserna, som ock ännu på prövning beroende frågor om förändrad indelning i fögderier och härad m m"*.

Ett annat skäl till försening av omorganisationen uppgavs vara uteblivna anbud på postföring eller att avgivna anbud befunnits oantagliga vid poststyrelsens prövning. I några fall hade organisationsförslagen kommit till poststyrelsen mycket sent år 1873 eller till och med inte förrän ett stycke in på år 1874. Då hade postverket inte kunnat lösa frågan på annat sätt än genom att anmoda länsstyrelserna att vidta sådana åtgärder, att kronobreven kunde "på behörigt sätt, mot ersättning av postmedlen fortskaffas". Den "fortskaffningen" skulle ske utan att betunga dem som dittills varit skyldiga att fullgöra kronobrevbäringen.

Poststyrelsen redovisade i sina brev till regeringen den 15 maj 1874 och den 25 juni 1875 länsvis i detalj vilka nya postgångar som hade inrättats i postverkets regi, hur långa de nya linjerna var och hur ofta postföring fullgjordes på dem samt

tillökningen i antalet sk postförda mil per år. Dessutom lämnades länsvis uppgifter på antalet nyinrättade poststationer. Under år 1874 hade sålunda 530 nya poststationer öppnats inom tolv län. Under första halvåret 1875 tillkom 611 "kronobrevbäringspoststationer" i 13 län, däribland de båda skånelänen som hade hunnit få 95 poststationer redan 1874. Nu kom ytterligare 70 sådana till 1875.

I vissa områden försenades omorganisationen och först med juli månads utgång 1877 ansågs kronobrevbäringen vara helt övertagen av postverket.

Det totala antalet nya poststationer som dittills inrättats på grund av att postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen uppgick till 1141, när poststyrelsen redovisade resultatet i sitt brev till regeringen den 25 juni 1875. Av andra skäl öppnades fortlöpande andra poststationer, många förenade med järnvägsstationer. Totala antalet nya poststationer under år 1874 var 671, under år 1875 658 och under 1876 var det 81. Några av de mest olönsamma drogs in och nettoökningen i poststationsbeståndet blev 623 under år 1874 och 642 under år 1875. Ändå kom många socknar att känna sig förfördelade genom att de inte fick egna poststationer.

En sammanfattning av vissa statistiska uppgifter lämnas här nedan i den ordning som de redovisades av poststyrelsen i breven till regeringen den 15 maj 1874 och den 25 juni 1875.

År 1874 Län	Antal nya ålkande poster	Antal nya gående poster och sjöposter	Antal nya poststationer
F	13	22	97
G	10	1	49
H	1	26	85
I	10	7	46
K		10	29
L	7	30	88
M	2		7
N	10	19	73
U	5	3	18
W	4	4	13
X	6	5	20
BD		1	5
Trpt år 1874			530
Nya 1875			
B	18	22	69
C	14	5	34
D	9	3	35
E	14	13	43
L	2	8	21
M	28	7	49
O	5	15	42
P	19	34	91
R	25	15	77
S	11	10	70
T	11	6	37
Y	4	7	16
Z	7	5	27
Summa för 1874 t o m juni 1875		Summa	1141 poststationer

Denna sammanställning upptar endast de områden som hade redovisats till och med juni 1875. Till de områden som organiserades om sent hör Villands härad i nordöstra Skåne (januari 1877) och Östra härad i Blekinge (januari 1876).

Västerbottens län (AC) saknas i sammanställningen. Vid remissbehandlingen av ärendet om att skilja kronobrevbäringen från jordbruket uppgav landskansliet i Umeå i ett brev till poststyrelsen den 3 maj 1873 *"att kronobrevbäringen inom Västerbottens län sällan och endast undantagsvis förekommer"*. För att ersätta kronobrevbäringen ansågs inte någon särskild postgång eller några nya poststationer behövligen inom länet. Däremot hemställde landskansliet att *"fjärdingsmännen å nedre landet"* skulle få en årlig ersättning av 15 eller 20 riksdaler. Den ersättningen motiverades av att de enligt gammal sed ansågs ha skyldighet *"att till och från postgård eller poststation forskaffa tjänsteskrivelser"*. Poststyrelsen beslöt i enlighet med framställningen och tillerkände sex fjärdingsmän vardera 20 kronor årlig ersättning.

För landet i sin helhet blev omorganisationen dyrbar för postverket. Tidigt började man undersöka vilka möjligheter till besparing som fanns och i en framställning till regeringen i september 1876 sökte poststyrelsen sanktion för att pröva "vilka stationer, som i anseende till synnerligen obetydlig rörelse, böra indragas". Därmed togs det första steget till lantbrevbäring, en nyhet som introducerades 1878. Innan man kom så långt hade några av de minsta poststationerna blivit indragna. Ersättningen blev då i allmänhet lösväskor som utväxlades med närmast belägna poststation. I några fall hänvisades kunderna till relativt närbelägna nyinrättade järnvägsstationer som vid tillkomsten förenades med postservice.

Frågan om tidig indragning av de minsta poststationerna "såldes" till postförvaltarna i ett cirkulär från poststyrelsen den 27 september 1875. I detta anmodades de att lämna vissa statistiska uppgifter för sina respektive poststationer under deras första verksamhetsperiod. I mina hänvisningar till detta försök att minska postverkets kraftigt ökade utgifter har jag kallat det återopade cirkuläret för "1875 års besparingscirkulär".

I sin redovisning till regeringen över utfallet av omorganisationen med kronobrevbäringen berörde generaldirektör Roos några problem som kommit upp under första perioden efter omorganisationen. De rörde t ex de kommunala uppdragstagarnas ovilja att bege sig till en närbelägen poststation för att hämta sin post. De hade vant sig vid att få den utdelad i bostaden av kronobrevbäraren.

När Roos utvecklade detta problem närmare, snuddade han vid tanken att försöka lösa det genom en form av lantbrevbäring. Han var väl medveten om att kommunala uppdrag ofta gick över i nya händer och skrev bl a följande:

"Då ofla dylika befattningar turvis övertagas av personer, boende i olika delar av socknen, kan naturligtvis icke ens ifrågasättas, att de nya poster som, till den ordinarie kronobrevbäringens ersättande, inrättas, skulle så anordnas att, utan något adressaternas åtgörande, alla dylika skrivelser bleve genom Postverkets försorg dem i deras bostad tillställda. Endast genom anställande av s k lantbrevbärare kunde detta mål uppnås. Men om också i den mån en ökad portouppbörd sådant medgiver, åtgärder böra vidtagas för avvägringande av en

ordnad lantbrevbäring, kan dock inte ännu tidpunkten för en sådan utvidgning av poströrelsen anses vara inne, likasom, i vart fall, det endast är de tätare befolkade delarna av landet, inom vilka i en närmare framtid anordnandet av lantbrevbäring rimligtvis kan ifrågakomma".

Det skulle gå en rätt lång tid efter Roos' här delvis citerade brev till regeringen, ända till 1878, innan de första lantbrevbärarna vandrade i vårt land, nämligen på Gotland, Öland och i Blekinge. Men det gjorde de inte enbart av det skäl som Roos antydde den gången, d v s att underlätta distributionen av tjänstepost. Ett starkt skäl var ju att de i stor utsträckning ersatte poststationer, varigenom postverkets starkt ökade utgifter kunde reduceras något.

Det viktigaste målet för postverket när kronobrevbäringen upphörde har jag upplevt som strävan att tillgodose den statliga och kommunala lokalförvaltningens behov av postgång. Detta speglas bland annat i valet av plats för många av de nya poststationerna hos eller nära en kronofogde, en länsman eller en fjärdingsman.

I vad gäller de kommunala befattningshavarna tycks Roos ha haft den åsikten att de inte var helt så beroende av att få posten bekvämt till sig. Han fortsatte nämligen sin redovisning till regeringen den 15 maj 1874 på följande sätt:

"Utan tvivel måste de anmärkta olägenheterna för innehavare av kommunala uppdrag anses i väsentlig mån förminskas därtgenom att säkerligen de flesta av dessa personer hava att å postanstalt avhämta brev i enskilda ärenden, tidningar m m eller ock finna sin fördel vid att för desammas utbekommande hålla lösväska. Därest emellertid någon åtgärd provades böra vidtagas för att underlätta utväxlingen av berörda försändelser i tjänsteärenden - vilket i sådant fall måhända lämpligast kunde ske genom tilldelande åt kronobetjäningen av någon ersättning för omförmälda försändelsers avlämnande till vederbörande adressat - lär dock en sådan åtgärd icke på Generalpoststyrelsen ankomma vadan Styrelsen också i allmänhet icke ansett sig äga rättighet av postmedlen bevilja någon sådan ersättning som här ovan blivit i underdånighet ifrågställd, om också, i ett och annat fall, då särskilda omständigheter därtill föranlett, personer som mot stadgad ersättning antagits till poststationsföreståndare, därjämte åtagit sig att biträda med vissa försändelsers kringbärande".

Reformen måste göras genomföras med omsorg. I den instruktion för generalpoststyrelsen som utfärdades den 5 december 1873, samtidigt som man tog den slutgiltiga ställningen till kronobrevbäringsreformen, hette det att i generalpostdirektörens frånvaro fick inte postverkets styrelse fatta något *"beslut om utvidgande av förutvarande postförbindelser, öppnande av nya poststationer eller indragning av förutvarande dylika postanstalter"*.

Men mycket återstod att göra i detta ärende, när Roos avgav sin delrapport i maj 1874, eftersom organisationen bara var klar i halva riket. Generaldirektören skulle nu vara borta från verksamheten under en längre period. Han hade nämligen den 20 februari 1874 fått regeringens *"nådiga uppdrag att vara svenskt ombud vid den förestående allmänna postkongressen i Bern"*. Med avseende på befogenheten för postverkets styrelse kunde man alltså nu befara en försening i *"genomförandet inom*

Rikets övriga län av förändringen i sättet för kronobrevens fortskaffande". Därför gav regeringen tillstånd för poststyrelsen att fortsätta handlägga dessa frågor i generaldirektörens frånvaro. De torde ha handlagts i hans anda, för man kan inte, i varje fall inte med lätthet, urskilja några väsentliga skillnader i det fortsatta arbetet mot vad som gjordes under det första halvåret.

Attmar

Attmar
1875-01-01--1877-06-30

En av de 16 poststationer som inrättades med 1875 års ingång i Västernorrlands län på grund av att ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket var den i Attmar. Där blev skolläraren Martin Nilsson föreståndare med ett årsarvode på 56 kr. Detta höjdes till 100 kr genom poststyrelsens beslut den 13 december 1875.

På grund av "besparingscirkuläret" varom berättas i det inledande avsnittet "Hembygdens stora reform" fick Martin Nilsson lämna vissa uppgifter till sin överordnade postmästare i Sundsvall. Han konstaterade sålunda den 15 februari 1876 i ett brev till denne, att de personer, som tidigare varit berättigade att anlita kronobrevbäringen, var kronofogden, kronolänsmannen och fjärdingsmannen "av vilka blott den sistnämnde bor inom Attmars socken".

Postmästare Uddo Zachrisson betecknade visserligen inte poststationen i Attmar som olönsam, när han redovisade resultatet av frimärksförsäljningen 1875 i relation till utgifterna i sitt svar till poststyrelsen den 22 februari 1876, men däremot ansåg kyrkoherde E J Hellström i ett brev den 18 oktober att poststationen skulle ha öppnats i kyrkans närhet i stället för i Sörfors nära socknens utkant. Det hela komplicerades av att postföraren avvek från huvudvägen och inte passerade kyrkbyn på vägen till poststationen. Kyrkoherde Hellström skrev avslutningsvis följande, sedan en extra kommunalstämma den 6 augusti 1876 enats om att begära poststationens flyttning:

"Skulle den nu framställda begäran ej kunna bifallas, så vågar jag vördsamt anhålla, att postbäraren måtte förständigas att följa allmänna landsvägen mellan Matfors och Attmars stationer, vilket nu ej är fallet. Jag kunde då åtminstone få med postföraren sända min post till stationen; men såsom förhållandet nu är, har jag varken såsom ämbetsman eller enskild person den ringaste nytta av Attmars poststation, men däremot mången gång stor olägenhet".

Genom tillskrift sist i brevet instämde länsmannen Carl W Tornérhjelm i ansökan om flyttning av poststationen. Även postmästare Uddo Zachrisson instämde i sin redovisning den 30 oktober 1876 av ärendet till poststyrelsen. Därifrån vände man sig till länsstyrelsen i Härnösand med den konkreta frågan om poststationen kunde flyttas eller rent av dras in. Ärendet remitterades till Medelpads kronofogdekontor, där kronofogde N A Hagman framhöll olämpligheten av att flytta poststationen från Sörfors till kyrkan "synnerligast som Matfors järnvägsstation ligger i närheten".

Här bör tilläggas att en förenad post- och järnvägsstation hade öppnats i Matfors den 29 juli 1875. Kronofogde Hagman tillade följande i sitt brev till länsstyrelsen:

"Vidkommande åter den av Kungl. Generalpoststyrelsen gjorda hemställan

huruvida någon avsevärd olägenhet skulle uppstå genom att så väl Attmars poststation som postföringen däremellan och Matfors indroges, så tillåter jag mig nämna, att då Sörfors Bruk varifrån en jämförelsevis större korrespondens påräknats för Attmars station, hitintills icke begagnat sig av stationen, vilket kan förklarar därav att Bruket såväl vinter som sommar har ständigt kommunikation med Matfors för hämtning av malm m m, och kronobreven till Attmar icke äro så många, att ju icke desamma med mindre uppoffring för staten må kunna med extra bud försändas, är jag av den mening, att Attmars station utan synnerlig olägenhet kan indragas".

I sin resolution häröver ansåg sig länsstyrelsen "böra instämma uti Kronofogde Hagmans yttrande i ämnet" och poststyrelsen beslöt vid föredragning den 5 januari 1877 att poststationen skulle dras in. Beslutet realiserades vid halvårsskiftet. Därmed var ett av Västernorrlands fåtaliga kortlivade postnamn en verklighet, 2½ år gammalt blev postnamnet Attmar.

Kungörelse,

rörande åtskilliga förändringar med postanstalterna.

Den 1 juli innevarande år kommer den inom Jemtlands län i Wemdalens belägna postexpedition att förflyttas till Wiken och att derefter benämnas Hedeviden.

Den 31 nästinstundande mars kommer nuvarande postexpeditionen i Sigtuna inom Stockholms län att till poststation förändras.

I öfrigt varda under innevarande år poststationer öppnade å nedan angifne ställen, nämligen:

i Westernorrlands län vid Wiskan, den 1 april;
i Skaraborgs län vid Skultorps järnvägsstation å Westra Stambanan, den 1 april, samt vid Wersås, den 1 juli;
i Jönköpings län vid järnvägsstationerna Bankeryd å Södra Stambanan och Hjeltevad å Nässjö—Oskarshamnsbanan, den 1 april, samt
i Kristianstads län vid Fjelkestad, den 1 juli.
Deremot komma följande, nu i verksamhet varande poststationer att indragas, nämligen:

inom Jemtlands län Linsell, den 30 juni;
inom Westernorrlands län Attmar, den 30 juni;
inom Wermlands län Rådom, den 31 mars;
inom Westmanlands län Haraker, den 31 mars;
inom Upsala län Litslena, den 31 mars;
inom Stockholms län Wallentuna, den 31 mars;
inom Södermanlands län Magla och Öja, den 31 mars, samt Dillnäs och Stensjö, den 30 juni;
inom Skaraborgs län Sjögersta, den 31 mars, och Warola, den 30 juni;
inom Kalmar län Krafslösa och Norra Mückeby, den 31 mars;
inom Hallands län Gressela, den 31 mars;
inom Blekinge län Backaryd, den 30 juni;
inom Kristianstads län Gårds Sönnarslöf, den 31 mars, och Torsebro, den 30 juni, samt
inom Malmöhus län Billesholm och Wemmenhögs Åby, den 31 mars.
Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 26 februari 1877.

WILHELM ROOS.

Det hjälpte inte att en extra kommunalstämma i Attmars sockenstuga den 8 april 1877 uppdrog åt ordföranden Axel Lindblad "att till Kungl. Generalpoststyrelsen ingå med ansökan om att få poststationen bibehållen i Attmar och därvid andraga de skäl, som kunna finnas lämpliga". En förnyad sådan lämnades också utan avseende.

Socken skulle senare få en poststation inte så långt norrut från den plats där den ursprungliga poststationen legat. Den andra poststationen inrättades den 1 mars 1887 i Lucksta med handlanden Carl David Hermansson som föreståndare. Den fick bestå till modern tid och drogs in den 30 september 1972.

Bondersbyn
1908-04-01--1910-11-30
1914-06-01--1980-05-31

Bondersbyn

I ett brev till poststyrelsen den 5 januari 1908, undertecknat av 21 personer i Bondersbyn med dåvarande postadress Nederkalix, gjorde man framställning om att en poststation skulle få inrättas i Bondersbyn. Ansökan sändes via postinspektionen i Norra postdistriktet och remitterades därifrån till postmästaren i Morjärv för yttrande "och därvid särskilt meddela, huruvida för den händelse poststation komme till stånd i Bondersbyn, poststationen i Kamlunga skulle kunna i samband därmed indragas".

En av vårt lands främste posthistoriker Ernst Grape var då postmästare vid det lilla förvaltningspostkontoret i Morjärv, som efter regeringsmedgivande hade öppnats den 1 oktober 1906. Han fann vid sin utredning, att med ledning av tillgänglig statistik borde uppbörden vid en poststation i Bondersbyn "mer än väl täcka postverkets utgifter för en sådan". Han fann också att poststationen i Kamlunga borde bibehållas bland annat därför att det fanns planer att anlägga en kraftstation vid Kamlungeforsen.

Postinspektionen återopade Ernst Grapes yttrande och fick poststyrelsens bifall på att inrätta en poststation i Bondersbyn. Med hemmansägaren Nils Andreas Pettersson tecknades kontrakt om att sköta poststationen. Beslutet trädde i kraft den 1 april 1908 under en period då Oscars-frimärkena började bli på upphållningen, något som satt sina spår i ortstämpelkatalogens notering. Men ännu högre noteras medaljongfrimärken stämplade Bondersbyn, för poststationen drogs nämligen in den 30 november 1910 och medaljongfrimärkena började komma ut i maj 1910.

Poststationen i Bondersbyn blev sålunda bara två år och åtta månader gammal. På så sätt kvalificeras den att tillhöra de kortlivade poststationerna. Men den återuppstod igen den 1 juni 1914 och blev ingalunda kortlivad i sin andra omgång; den drogs nämligen inte in på nytt förrän med maj månad utgång 1980. För fullständighetens skull bör här tilläggas att medaljongfrimärken stämplade i Bondersbyn år 1914 och senare inte alls har det höga värde som tillskrivs dem stämplade 1910. Samlarintresset kan verkligen skapa underligheter, åtminstone sett med en icke-samlares ögon.

Gullön
1930-06-01--1930-12-14

Gullön

Arbetschefen för Inlandsbanans mellersta distrikt skrev den 14 april 1930 till postdirektören i Boden. Han informerade om att en större arbetsstyrka skulle förläggas i de bygder som berördes av den projekterade bandelen mellan Arvidsjaur och Sorsele.

"Angeläget är därför", skrev han, "att en poststation snarast anordnas i Sandudden, vilken lämpligen till hösten flyttas till södra Slagnäs samt från och med nyåret en poststation i Bure".

Postdirektören lät postmästaren i Arvidsjaur yttra sig över framställningen och fick därigenom fram förslaget att "den nya poststationen, som lämpligen skulle kunna kallas för Gullön, skulle förläggas vid Gullön fåbodar, vid stranden av Storavan samt mitt emot ön med samma namn". Handelsföreståndaren Hugo Öhman, 25 år gammal, föreslogs få hand om den önskade poststationen.

Postdirektören var i sitt eget yttrande inte övertygad om att namnet Gullön skulle bli en parentes i postanstaltsförteckningen. Han skrev nämligen i sin aktpåskrift till poststyrelsen att "det med säkerhet torde kunna förutses att, även efter det bandelen Arvidsjaur-Sorsele öppnats för allmän trafik, behovet av fast postanstalt i Gullön fortfarande kommer att göra sig gällande". Motiveringen till detta förutseende var följande:

"Järnvägens sträckning upp till sjön Storavan samt anläggandet av håll- och lastageplats i Gullön har skett med tanke på att den trafik av resande och gods, som äger rum båtledes å sjön Storavan, här skulle erhålla anknytning till järnvägsnätet. Med hänsyn härtill synes det lämpligast att en poststation i Gullön icke gives endast tillfällig karaktär".

Poststyrelsens beslut följde förslaget och återspeglas dels i en cirkulärnotis och dels i en skrivelse den 20 maj 1930 till bl a postmästaren i Arvidsjaur. Det innebar att poststationen med namnet Gullön öppnades den 1 juni 1930. Men skälet till att poststationen skulle bli permanent föll bort.

Den 27 november 1930 redovisade postdirektören i en fyra foliosidor lång skrivelse med åtskilliga bilagor den förändring som hade inträffat sedan poststationen i Gullön hade inrättats. Han anmälde nu att arbetsledningen vid Inlandsbanan hade begärt att få flytta poststationen från Gullön till trakten av Södra Slagnäs. Invånarna i Slagnäs hade också passat på att göra framställning om en poststation i deras samhälle genom ett brev med 24 namnunderskrifter. Överst bland namnteckningarna förekom namnet firma A E Larsson.

Följden blev poststyrelsens beslut att dra in Gullöns poststation den 14 december 1930. Därmed har man kunnat lägga ännu ett kortlivat postnamn till handlingarna. Postkunderna fick dock en enklare ersättningsanordning genom ett postombud i Gullön under perioden fram till och med den 14 september 1936. I dess datumstämpel, använd från och med juli 1934, fanns gravyren AVAVIKEN POSTOMB 1.

KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSENS

CIRKULÄR

1930

10 december

Nr 66

I:o

Den 15 innevarande december öppnas följande poststationer: **Buresjön** i Bure by och **Slagnäs** i Södra Slagnäs by, båda inom Sorsele socken, Västerbottens län, ävensom **Friggesund** i byn med samma namn inom Bjuråkers socken, Gävleborgs län. Vid samma tidpunkt indrages den nuvarande poststationen i *Gullön*. (I b 1922 och 1721. 30.)

Genom detta cirkulär kungjordes i slutet av 1930 de förändringar som föranleddes av att den kortlivade poststationen i Gullön hade gjort sitt under Inlandsbanans byggnad.

Arbetet med Inlandsbanan hade således gått vidare när poststationen i Gullön drogs in den 14 december 1930. Följande dag öppnades en poststation i Slagnäs, och den kom att bestå till våra dagar, från 1970-talet med termen postställe och från och med 1986 kallat postkontor. Hur länge det består med posttjänstemän som betjäning är väl oklart i skrivande stund (november 1992). Inte bara postnamnet Slagnäs utan även Buresjön "föddes" den 15 december 1930, det sistnämnda dock avvecklat med 1973 års utgång. Ehuru det ligger utanför ämnet lämnar jag här litet utrymme åt händelserna kring avvecklingen av poststationen i Gullön. Det är i och för sig ett exempel på det redan på 1800-talet introducerade systemet med "flyttbara poststationer".

Byborna i Bure fick sålunda fortsatt postglädje av den framväxande järnvägen. Postdirektören accepterade nämligen den av postmästaren i Storuman tillstyrkta framställningen om en poststation i Bure. Den fick namnet Buresjön i likhet med telefonstationen på platsen. Framställningen från Bure skickades med inte mindre än 51 namnunderskrifter. En representant för konsumföreningen toppade listan.

Ärendet komplicerades av den samtidigt förberedda omorganisationen av postföringen. Byamännen i Sjulsnäs, Grannäs och Strömholm ville inte acceptera den planerade ändringen. De ville vid ändring av förhållandena få sin post från Storuman via Sorsele och Slagnäs, eftersom de under lång tid hade fått den från Arvidsjaur via Bergnäsudden. Enligt deras åsikt skulle de efter den föreslagna ändringen "endast genom en kolossalt stor omväg postledes kunna nå förbindelse med de trakter som ligger våra intressen närmast".

Under ett i hast sammankallat möte i Sjulsnäs på kvällen den 7 december 1930 diskuterades problemet i närvaro av postmästaren i Arvidsjaur, varvid kronojägare Holmgren från Strömholm förde bygdens talan. Ur postmästarens rapport till postdirektören kan följande vara av intresse att citera:

"Den förutfattade ståndpunkt, som Strömholm och Sjulsnäs intager till frågan synes ha sin rot däruti, att några förbindelser med befolkningen i Slagnäs icke önskas. Det lär vara missnöje med banans sträckning som åstadkommit detta".

Poststyrelsen fattade beslutet i större delen av ärendet den 3 december 1930. Genom ett tilläggsbeslut nio dagar senare tog man hänsyn till synpunkterna från bl a Sjulsnäs och lät inrätta gående lantbrevbäring med två turer i veckan på en 8 km lång linje från Bergnäsudden. Där fanns en poststation sedan den 1 november 1904.

Poststationen i Slagnäs kan sägas ha blivit ett gränsfall såtillvida som den enligt den officiella kungörelsen låg i Västerbottens län. När postmästare Hermansson i Storuman läste denna kungörelse i poststyrelsens cirkulär, skyndade han sig att meddela poststyrelsen att "den nyöppnade poststationen Slagnäs är inrymd i fastighet i del av byn som, ehuru belägen på västra (södra) sidan om vattendraget, tillhör Arjeplogs socken, Norrbottens län".

Harsprånget

Harsprånget
1920-08-01--1924-12-31
1946-05-16--1955-12-31

Poststationen i Harsprånget blev under sin första tid en av de postorter, vars namn var kortlivat, blott fyra år och fem månader. Den 16 maj 1946 återuppstod det som namn för en av de ca 26 poststationer som inrättades under första året efter andra världskriget slut. Dess återuppståndelse finns dokumenterad i ärendet med diarienummer Ib 1146.46. Den gången initierades dess återinrättande av återupptagen kraftverksbyggnation, medan dess existens under första perioden torde kunna tillskrivas såväl Inlandsbanans som kraftverkets tillkomst.

Den historiska bakgrunden till kortlivade poststationer vid järnvägsbyggen finner vi i ett brev från poststyrelsen till regeringen i februari 1884. Där tryckte man på att rallarna borde ha möjlighet att anlita Postsparbanken, som hade inrättats med 1884 års ingång. Det var väl naturligt att det förslaget emanerade från poststyrelsen, vars chef Wilhelm Roos var tillskyndare till Postsparbanken.

Enligt förslaget skulle poststationer få inrättas på orter i områden, där järnvägsanläggningar pågick, om det inte fanns någon fast postanstalt på rimligt avstånd. Avsikten var att sådana poststationer skulle flyttas från plats till plats efter hand som järnvägsanläggningen fortskred. Om det var meningen att de i samband med flyttningen skulle ändra namn allt efter de orter de berörde, det framgick inte av skrivelsen till regeringen. Det mötte emellertid från regeringshåll inte några hinder för poststyrelsen att fullfölja avsikten. Formellt tog regeringen beslutet vid sammanträde i Charlottenberg den 3 mars 1884, då poststyrelsen bemyndigades att inrätta flyttbara poststationer och att anordna postföring mellan lämpligt belägna postanstalter och de nya flyttbara poststationerna. Vissa inskränkningar gällde för poststationernas befogenheter.

Den 1 maj 1884 öppnades en flyttbar poststation i Aplared med gångpost från Borås två turer i veckan och en i Oslättfors med vardaglig gångpost från Gävle. Den

sistnämnda visade sig inte behöva flyttas. Behovet av en poststation i Oslättfors fanns nämligen även när arbetsstyrkan dragit förbi. Däremot avvecklades poststationen i Aplared med november månads utgång 1884. I annan form har den återkommit senare och avvecklats på nytt.

Under byggnationen av Inlandsbanan fyra decennier efter premiären med flyttbara poststationer uppstod motsvarande behov och poststationen i Harsprånget öppnades den 1 augusti 1920. Initiativet togs emellertid inte av de ansvariga för järnvägsbygget utan av Luleåälvens Kraftverksbyggnader. Därifrån skrev man den 18 februari 1920 till poststyrelsen att omkring 350 arbetare var anställda vid Harsprångets kraftverksbyggnad, "varjämte i Harsprånget finnes ett flertal affärsmän". Brevet avslutades med följande rader:

"Lokal för poststationen kan erhållas i Luleåälvens Kraftverksbyggnaders hus därstädes, varjämte vi vilja föreslå vår tjänsteman, barackmästare Anders Viktor Eurenus, född den 21 mars 1891, att tills vidare mot viss ersättning förestå poststationen".

Efter remissbehandling i vanlig ordning beslöt poststyrelsen den 28 juni 1920, att poststationen skulle inrättas den 1 augusti 1920 och att postföring skulle anordnas med häst och vagn sex gånger i veckan, fram och åter, på en omkring 7,5 km lång linje Porjus poststation - Harsprångets poststation.

Poststationen kom senare att avvecklas i takt med att järnvägens arbetsstyrka försvunnit från trakten. Men i första hand var det minskningen av arbetsstyrkan vid kraftverksbygget som var orsaken till det allt mindre uttalade behovet. Hela sträckan mellan Jokkmokk och Gällivare, de tio nordligaste milen av Inlandsbanan, avslutades inte förrän 1927. Ännu senare blev den söder därom liggande delen mellan Arvidsjaur och Jokkmokk färdig, nämligen 1937. I häfte nr 43 i den posthistoriska serien lämnas kortfattade uppgifter om flertalet poststationer längs Inlandsbanan.

Postdirektionen för nedre norra distriktet i Sundsvall observerade av tillgänglig statistik att rörelsen hade minskat kraftigt vid poststationen i Harsprånget. Under 1921 hade frimärken sålts för 3628 kr, under 1922 för 3260 kr men under 1923 för bara 812 kr och under första halvåret av 1924 för 212 kr. Postmästaren i Gällivare anmodades i ett brev den 14 augusti 1924 "att jämte utredning skyndsamt avgiva närmare yttrande och förslag i frågan" om poststationens vidare öden.

Av dennes svar framgick att endast omkring 30 personer bodde i Harsprånget, därav 10 som var mer än 16 år gamla. Postmästaren föreslog indragning av poststationen och inrättande av lantbrevbäring från Porjus med två turer i veckan. Postdirektionen ansåg emellertid i likhet med poststationsföreståndaren i Porjus, som var extra landsfiskal, att den fåtaliga befolkningen i Harsprånget kunde "hänvisas att betjäna sig av poststationen i Porjus, dit avståndet är 7,5 km, och att annan postanordning i stället för poststationen icke är av behovet påkallad".

På postdirektionens förslag beslöt poststyrelsen den 20 september 1924 att såväl poststationen i Harsprånget som postföringen Porjus-Harsprånget skulle dras in med utgången av 1924.

Poststationens drygt fyra år gamla period följdes av en ny period som var mindre kortlivad, 16 maj 1946 - 31 december 1955, varefter den ersattes med ett postombud i utväxling med poststationen i Porjus.

Karungi

Karungi
1874-01-01--1878-06-30
1903-01-01--1989-02-28

Vid förberedelserna för kronobrevbäringens avskaffande i dess dåvarande form redovisade landskansliet i Luleå den 19 juli 1873 det totala behovet av poststationer samt den nya postlinje som erfordrades i detta avseende. Brevet initierades av att poststyrelsen genom cirkulärskrivelser den 20 februari och 30 maj 1873 hade vänt sig till länsstyrelserna för att få preciserade uppgifter som bekräftelse eller komplement till vad som kommit fram vid muntliga överläggningar på vissa håll.

Länsstyrelsen i Luleå konstaterade att den enda nya linje som erfordrades inom Norrbottens län var en på 3 2/3 mils längd inom Övertorneå härad från Svansteins sågverk vid Turtula kapell till Övertorneå. Vid den linjen föreslogs en ny poststation i Svanstein med inspektorn A Müller som föreståndare.

Vid redan befintliga linjer föreslogs nya poststationer inom Öjeby område i Piteå gamla stad, i Luleå gamla stad, i Carl Gustafs sockens kyrkby Karungi samt i Hietaniemi kyrkby. Sammanlagt blev "skörden" via 1874 års ingång sålunda bara fem poststationer, nämligen Svanstein, Öjebyn, Nederhuleå, Karungi och Hietaniemi (från och med den 15 december 1914 med namnet Hedenäset).

En av de fem blev kortlivad, Karungi. Den skulle återuppstå med samma namn år 1903, men jag har ändå ansett det vara av visst intresse att kortfattat redovisa dess första period i detta sammanhang. Till föreståndare utsågs lantbrukaren Carl Waldemar Stjernberg med 150 kr i årsarvode.

Postmästare Johan Jacob Lindström i Haparanda svarade den 10 februari 1876 på poststyrelsens anmodan i ett cirkulär den 27 september 1875 att lämna uppgifter om poststationernas lönsamhet. Han uppgav att frimärken hade sålts i Karungi under 1874 för kr 137:50 och under 1875 för kr 99:34 samt att antalet värdeförsändelser från Karungi under 1874 varit åtta och 31 st under 1875.

Postmästaren föreslog att poststationen i Karungi skull dras in "och en lösväska inrättas, som skulle avlämnas hos hemmansägaren A Grape å Nedre Sakari hemman, som mot någon ersättning åtager sig bestyret därmed, varigenom såväl korrespondenter som postförare blevo belättna, alldenstund detta ställe ligger bäst till för allmänna trafiken".

Det var klara besked men poststyrelsen vidtog inte någon omedelbar åtgärd. Ärendet bilades ett annat ärende (diarienummer KlB 1877:6047) som avsåg justering av 1874 års omorganisation. Följden blev emellertid att poststationen i Karungi drogs in den 30 juni 1878 och namnet kunde sällas till de kortlivade.

Men även detta postnamn skulle återuppstå, och det redan den 1 september 1903 (diarienummer 1903: 8785/1349). Sockennamnet Karl Gustav var den gången på tal men i remissärendet till kronofogden i Torneå fögderi anhöll postinspektör Adolf Malmgren om uttalande "rörande behovet och lämpligheten av poststations inrättande i Karungi samt därvid - då poststation med namnet Karl Gustaf förut finnes inrättad - avgiva förslag å lämplig, helst svensk benämning av den ifrågasatta poststationen".

Efter en omfattande utredning beslöt poststyrelsen den 11 augusti 1903 att bifälla framställningen. Namnet blev Karungi igen. Den återupprättade poststationen kom att (med termen postkontor under sista perioden) bestå till och med februari 1989.

Lassbyn

Lassbyn
1876-04-01--1878-03-31

Ett drygt år efter den omorganisation som innebar att kronobrevbäringsansvaret i Norrbotten överfördes på postverket skrev poststyrelsen den 23 februari 1875 till länsstyrelsen i Luleå och redovisade behovet av nya postgångar och poststationer i de inre delarna av länet.

Tre månader tidigare hade länsstyrelsen uttalat att postgången från Råneå till Gällivare poststation inte fyllde sitt ändamål. Den gick genom gles bebyggelse och på svårframkomlig mark. Detta ville länsstyrelsen undvika och föreslog att postgången mellan Råneå och Gällivare skulle upphöra samt att postförbindelsen med Gällivare alltid skulle ske via Överkalix.

När länsstyrelsen nu redovisade andra konstaterade behov genom sitt februaribrev 1875 återkom man till problemet med Råneå. Man anhöll sålunda "att postgång en gång varje vecka fram och åter måtte inrättas uti Råneå socken och efter Råneå floddal, mellan Råneå postexpedition och Lassbyn, samt att en poststation inrättas i Lassbyn".

Poststyrelsen beslöt enligt framställningen för tillämpning från och med april 1876 och inspektorn Jonas Erik Lith anställdes som föreståndare för poststationen i Lassbyn med 50 kronor i årsarvode. Till postförare på den drygt tre mil långa linjen antogs Zacharias Jacobsson.

Lith sade på grund av avflyttning från orten upp sig i ett brev till postmästaren i Råneå i juli 1877. Denne föreslog att sätta in inspektör Eric Thorsell som föreståndare men med 100 kr i årsarvode. Den höjningen accepterade poststyrelsen inte, men Thorsell vägrade att skriva under ett kontrakt på blott 50 kr.

Trots att Thorsell hade en medtävlande i skolläraren Anders Gustaf Bergström ville ingen gå under den begärda hundralappen i årsarvode och resultatet blev att poststyrelsen helt sonika beslöt att dra in poststationen i Lassbyn.

Poststyrelsen tog beslutet vid föredragning den 25 januari 1878, sedan landskansliet i Luleå i ett brev till poststyrelsen den 16 januari 1878 hade uttalat denna lösning som lämplig. Lassbyn kom därigenom att bli en av landets kortlivade poststationer och tillika så föga utnyttjad att det lär vara omöjligt att dokumentera den med äkta stämpelavtryck på frimärke eller brev. Naturfotografen och filatelisten Arne Blomgren trodde enligt en artikel i Norrländska Socialdemokraten den 9 februari 1985 att poststationen i Lassbyn aldrig haft någon egen datumstämpel.

En framställning till poststyrelsen daterades den 14 mars 1888 av en rad företagare med postadress Råneå. Däri hemställdes "ödmjukast, att Kungl. Styrelsen, som så varmt nitälskar för en efter behovet lämpad postutväxling, behagade, när fortast kan ske, vidtaga anordnandet av en regelbunden postgång från postkontoret i Råneå uppför älven med Gunnarsbyn såsom poststation och ändpunkt".

Framställningen ledde till att poststationen i Gunnarsbyn öppnades den 1 februari 1889 med folkskolläraren S O Bergman som föreståndare. Den gången blev varken postföringen eller poststationen kortlivad. Med termen postkontor finns posten i Gunnarsbyn kvar ännu när detta skrivs i november 1992.

nr 6047
1877

Ink. d. 25 januari 1878.

Styrelsen

Till Högsta General Poststyrelsen.

1878 d. 25 jan. om: R. G. och exp. för. till K. B. i Norrbottens län, postkontoret i Råneå, Luleå och Haparanda, samt i Gunnarsbyn. Svår v. fr. Råneå

Med utredning af Skrifvaren den 28de sistlidne Decembris från Länsstyrelsen meddelas att under de sju af följande månader under lämpligast. Lyndes varar, att postet uttänns i Lassbyn och postväxlingen i Lassbyn inordnas. Till inlämnad. Till inlämnad. Haparanda den 16de Januari 1878.

W. H.

W. H.

Sedan länsstyrelsen funnit det lämpligt att dra in poststationen i Lassbyn och postgången utefter Råneå älv, beslöt poststyrelsen i enlighet därmed den 25 januari 1878. Beslutet delgavs i brev daterade samma dag till länsstyrelsen i Luleå samt postkontoren i Råneå, Luleå och Haparanda. Forskare har två möjligheter att studera dessa brev, antingen i registraturen i Postens centralarkiv eller i samlingen av ankommande skrivelser i Luleå.

Norrbystrand

Norrbystrand
1919-11-01--1920-07-22
1926-04-01--1969-10-31

Inte heller poststationen i Norrbystrand skulle egentligen vara motiverad att tas med i detta häfte. Även den har nämligen funnits i två etapper, den andra under en period på 43 år (1 april 1926 - 31 oktober 1969). Den första perioden var mycket kortlivad, från den 1 november 1919 till och med den 22 juli 1920. Ortstämpelkatalogen noterar frimärken stämplade där under den perioden mycket högt.

Orsaken till att den första perioden blev så kort och att indragningen blev så abrupt på ett udda datum avslöjas i ett brev den 19 juli 1920 från postdirektionen i Sundsvall till poststyrelsen. Däri heter det bl a följande:

"Föreståndaren för Norrbystrands poststation, handelsföreståndaren O L Ohlsson, har uppsagt kontraktet om poststationens handhavande till upphörande med utgången av nästkommande september månad. Emellertid har nämnde Ohlsson, som frånträtt handelsföreståndarebefattningen, redan lämnat orten utan att draga försorg om poststationens hndhavande längre tid än till och med den 22 dennes. Postmästaren i Nordmaling har bland annat genom personligt besök i Norrbystrand sökt erhålla anbud å poststationens handhavande från och med den 23 dennes utan att dock lyckas".

Av den fortsatta skriftväxlingen framgick svårigheten att anskaffa annan poststationsföreståndare och den tillfälliga indragningen permanentades. Postdirektionen lät träffa avtal om vård i Norrbyn av post, som utväxlades där mellan lantbrevbäraren på linjen Nordmaling - Hörneå - Nordmaling och postföraren på linjen Norrbyn - Norrbyuskär. En framställning från invånarna i Norrbyn 1921 att öppna poststationen på nytt avslogs av poststyrelsen (diarienummer Ib 167/21).

Naturligtvis sattes frågan under bevakning, men det skulle gå åtskillig tid innan poststationen återuppstod. Postmästare Emil Waerner i Nordmaling redovisade i ett brev till postdirektionen den 22 oktober 1925 sin utredning på tre foliosidor och vissa statistiska uppgifter på en särskild blankett. Därav framgick bl a följande:

"En poststation i Norrbyn anses välbehövlig. Den på endast 3 kilometers avstånd från Norrbyn belägna poststationen i Norrbyuskär (belägen på en ö utanför) kan ej användas av orterna på grund av kommunikationssvårigheter och den närmast belägna postantalten å fastlandet, Håknäs, är förhållandevis avlägsen från Norrbyn (10 km). Norrbyn är av alla folkrikare orter vid diligenslinjen den sämst lottade, då ankommande posten söderifrån blir kvarliggande ett dygn i Nordmaling, enär lösväskan, som utväxlas mellan Nordmaling och Norrbyn, på grund av kort diligensuppehåll i Nordmaling icke hinner expedieras med diligensen till Norrbyn ankomstdagen".

Det framgick av postdirektionens kommentarer till ärendet att de byar som låg utmed vägen mellan Umeå och Örträsk via Nordmaling hade fått försämrade postförbindelser sedan diligensstrafik hade inrättats på denna linje. Det berodde på att

lösväskorna inte kunde befordras med strykande post. Den post som kom i påsar till Nordmaling hann inte omsorteras och läggas i postväskor till byar utmed linjen innan diligensen körde vidare.

Postdirektionen skrev i sin slutredovisning den 18 februari 1928 till poststyrelsen: *"Det synes fördenskuil vara av behovet påkallat att genom inrättande av poststation i Norrbyn motverka de nackdelar, som genom diligenstrafikens inrättande otvivelaktigt uppkommit för förenämnda trakter. Vid poststationens inrättande kommer kostnaden för postvård i Norrbyn, 25 kr per år, att bortfalla. Likaledes torde rätten att vara frimärksförsäljare, som nu innehas av en person i Norrbyn, kunna i detta sammanhang återkallas".*

Poststyrelsen beslöt att poststationen i Norrbystrand skulle åter vara i verksamhet från den 1 april 1926. Dess andra period inleddes med att handlanden Robert Englund blev föreståndare. Hans dotter Margareta var föreståndare under de 13 sista åren av poststationens existens. Lantbrevbäring från Hörnefors ersatte den från och med november 1969.

Selets bruk

Selets bruk
1898-01-01--1900-12-31

Genom poststyrelsens beslut den 19 november 1897 öppnades vid 1898 års ingång en poststation med namnet Selets bruk i Nederluleå socken vid postlinjen Boden - Antnäs. Till föreståndare antogs Egon von Garrelts med 60 kr i årsarvode.

I ett telegram den 9 november 1900 uppgav postmästaren i Boden att poststationsföreståndaren nödgades avflytta med omedelbar verkan och att någon annan föreståndare inte kunde anskaffas på närmare håll än i den sex km avlägsna Ale by.

KONGL. TELEGRAFVERKET.						Lit. B. år 1899.	
St.	Inlämnad i	St.	År	Datum	St.	Från	År
	Boden	52	1905	1905/11/11	1134		
Tjänsteman							
<i>Poststationsföreståndaren i Seletsbruk Garreltz har förklarar sig nödgas flytta sedan måndag anhåller blifva befriad från sitt kontrakt och att Lundström i Ale förordnas i Ale under benämning Seletsbruk till dess station där inrättas. Sjunga extra utgifter för flytningen telegrafvar utbedes</i>							
Postmästaren							
<i>[Signature]</i>							
Tel. af — Not. af —							

Poststyrelsen medgav telegrafiskt att poststationen fick förflyttas dit. Det är troligt att datumstämpel för Selets bruk användes i Ale till dess en formell omorganisation kunde ske. Denna genomfördes med 1901 års ingång och innebar indragning av poststationen med namnet Selets bruk och inrättande av en poststation i Ale. Däremot blev det avslag på en i sammanhanget gjord framställning om en poststation i Långnäs.

Till grund för poststyrelsens beslut låg en utredning, som redovisades på tio handskrivna foliosidor den 10 november 1900 av postinspektör Uddo Zachrisson i Sundsvall. Därur hämtar jag följande citat:

Enär, enligt de av såväl postmästaren i Boden som kronofogden i Luleå fögderi uttryckta åsikter i frågan, synes framgå, att poststationen i Selets bruk icke medför för den omkringliggande trakten de fördelar i postalt hänseende, som med densammans inrättande avsågs, och postinspektionen i likhet med merabemälda postmästare anser, att en poststation i Ale har genom sitt centralare läge och andra i postmästarens åberopade yttranden påpekade förhållanden större betingelser än en poststation i Långnäs eller i Selets bruk att bliva till nytta för trakten emellan Selets bruk och Antnäs, synes föreliggande fråga, med minsta kostnad för postverket och med möjligaste största fördel för vederbörande korrespondenter, kunna lösas på det sätt, att poststation öppnas i Ale by, samt att nuvarande poststationen i Selets bruk samtidigt därmed indrages."

Den ersättande poststationen i Ale blev långlivad och drogs in den 30 september 1967. Indragning på grund av låg uppbörd fördes dock på tal redan 1932 men avstyrdes vid det tillfället (diarienummer I b 1607/1932).

Tärna(by)

Tärna
1865-10-01--1875-12-31
(sedan namn Tärnaby)

Poststationen i Tärna var ursprungligen en av de 14 postuppsyningsmansplatser som funnits i Västerbottens län. Som sådan öppnades den dock förhållandevis sent, nämligen inte förrän den 1 maj 1861 då postgången förbättrades i Lappmarken och postuppsyningsmän tillsattes i Dorotea, Sorsele, Stensele, Tärna, Vilhelmina och Örträsk. Vid det tillfället hade de första poststationerna hunnit inrättas (premiär den 15 februari 1861) och man kan tycka, att de nämnda sex orterna lika gärna kunde ha fått poststationer vid det tillfället. En sådan "statushöjning" tillkom emellertid alla dessa den 1 oktober 1865.

Det är således från sistnämnda datum som vi räknar Tärna som en poststation. Kapellpredikanten Hans Gustaf Westerlund fick i egenskap av föreståndare ett årsarvode på 75 kronor vilket var en väsentlig förbättring i förhållande till de 25 kr som utgått under den tid det blott fanns en postuppsyningsmansplats.

Westerlund fick vara med om att byta ut datumstämpeln mot en med gravyren TÄRNABY vid 1876 års ingång. En poststation med namnet Tärna hade nämligen öppnats i Västmanlands län den 1 januari 1875 och suffixet behövdes för att undvika

felsortering. Med namnet Tärnaby har den västerbottniska poststationen blivit bestående till våra dagar och det är således tiden fram till och med 1875 som kvalificerar Tärna i Västerbotten som ett kortlivat postnamn. Någon datumstämpel lär Westerlund inte ha fått ut förrän i början av 1869, men teoretiskt kan den ha blivit svingad under ca sju år. Detta förefaller otroligt om man studerar ortstämpelkatalogens höga notering för frimärken stämplade där. Ett studium av statistiska uppgifter för Tärnaby bör göras av den intresserade för att bedöma vad som rimligtvis kan finnas att tillgå av de starkt åtrådda samlarobjekten.

Åminne

Åminne
1863-11-01--1874-12-31

Med agronomen Per Gustaf Westberg som föreståndare öppnades en poststation i Åminne i Överluleå socken den 1 november 1863. Den drogs in den 1 januari 1875 efter genomförd översyn av postanordningarna efter 1874 års omorganisation i anslutning till att ansvaret för kronobrevbäringen hade överförs på postverket. Datumstämpeln med gravyren ÅMINNE hade troligen levererats i början av 1869.

En poststation med samma namn fanns under tiden 16 juni 1899 - 31 juli 1965 i Åminne järnvägsstation söder om Värnamo i Jönköpings län.

Österås(en)

Österåsen
1902-02-01--1902-04-30
Sedan Österås

Under blott tre månader fick den poststation som öppnades den 1 februari 1902 i Eds socken i Västernorrland vid järnvägslinjen Jörn-Bräcke behålla sitt ursprungliga namn Österåsen. Dess föreståndare, järnvägens stationsmästare Carl August Lundqvist fick den 1 maj 1902 byta ut datumstämpeln mot en med gravyren ÖSTERÅS.

En annan poststation med namnet Österåsen var den som öppnades i Häggenås socken i Jämtland den 1 oktober 1865. Den hade funnits som postuppsyningsmansplats sedan den 1 april 1857. Den drogs in den 31 mars 1875 och i stället öppnades den 1 april 1875 en poststation i kyrkbyn. Den nya poststationen fick sockennamnet Häggenås. Om denna jämtländska poststation Österåsen berättas i posthistorisk skriftserie nr 91.

